

“Sectorul agroalimentar – Provocări și Oportunități Dezvoltare sustenabilă prin investiții inteligente”

23 Iulie 2019

Potențialul de export al sectorului agroalimentar. Creșterea gradului de competitivitate și calitate a produselor autohtone

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediu

Boris FOCA

- Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană semnat la 1 septembrie 2014 și constituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA) dintre ambele părți constituie principalul cadru legal, instituțional și de politici, care influențează comerțul extern al țării noastre.
- După aproape 5 ani de la intrarea în vigoare a Acordului de Asociere și, implicit DCFTA, este oportună estimarea impactului acestuia asupra comerțului extern al Republicii Moldova.

După 5 ani de implementare a DCFTA, constatăm **impactului pozitiv** al acestuia.

40% din această creștere a fost determinată în mod exclusiv de DCFTA (impactul net),

- alți factori :
  - Dinamica economică din România și Germania,
  - Importurile din UE,
  - Efectul inerțial sau cel sezonier.

Astfel, efectul net al DCFTA a constituit circa 600 milioane USD.

Exporturile

Crestere **34 %**

2011-2014

Au crescut cu 1,5 Miliarde \$

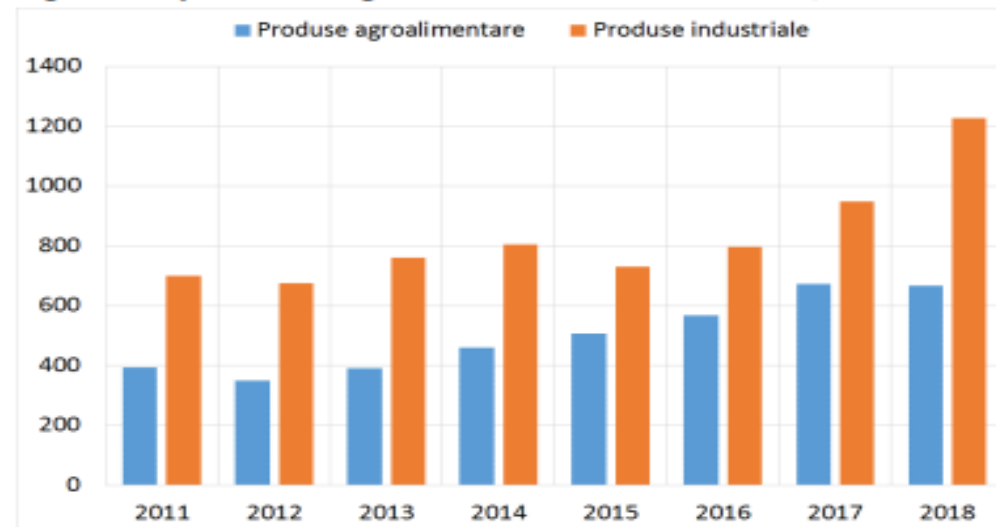
2015-2018

Exporturile de produse agroalimentare vs. produse industriale In cadrul DCFTA

- Produse Agroalimentare 2015-2018, au crescut cu 820 milioane USD față de 2011-2014 (+52%),
- Produse industriale au crescut cu 761 milioane USD sau cu 26%, în aceeași perioadă.
- Impactul net al DCFTA asupra exporturilor de produse agroalimentare de circa 3 ori mai mare față de exportul de produse industriale (475 milioane USD față de 128 milioane USD).

Figura 2. Exporturile de agroalimentare si industriale în UE, milioane USD

Sursa: UN Comtrade

Exporturile de produse agroalimentare în UE

- Jumătate din toate exporturile sunt orientate doar în 3 țări
- Cea mai importantă fiind România, în perioada 2015-2018 s-au exportat circa 30% din total exporturi de produse agroalimentare din UE.
  - Aceasta este urmată de Italia și Marea Britanie.
- Comparativ cu perioada de până la DCFTA (2011- 2014), nivelul de concentrare geografică a exporturilor moldovenești de produse agroalimentare pe piața UE a crescut.
- Indicele de concentrare a expoturilor **Herfindahl-Hirschmann*** a crescut de la 0,119 puncte în 2011-2014 până la 0,139 puncte în 2015-2018.

* Indice de concentrare a pietei, adica a masurii in care un numar mic de intreprinderi reprezinta o mare parte a pietei. Indicele HH este utilizat ca un indicator posibil al puterii de piata sau al concurenței dintre intreprinderi. El masoara gradul de concentrare a pietei, prin insumarea patratelor cotelor de piata ale tuturor intreprinderilor din sector.

Top-10 produse agroalimentare exportate în UE

- constituie circa 2/3 din totalul exporturilor de produse agroalimentare .
- Acestea țin de produsele care în mod tradițional sunt exportate pe această piață (semințe de floarea soarelui, grâu, vinuri sau porumb).
- Totuși, unele exporturi cu ponderi importante au înregistrat pierderi: uleiuri de semințe de floarea soarelui, nuci sau sucuri de fructe.

Tabelul 1. Top-10 produse agroalimentare exportate și dinamica acestora

Exporturile de agroalimentare cu cele mai mari ponderi, care au înregistrat creșteri			Exporturile de agroalimentare cu cele mai mari ponderi, care au înregistrat scăderi		
<i>Tipul de produs agroalimentar</i>	<i>Evoluția în 2015-2018 în comparație cu 2011-2014</i>	<i>Principalele piețe de desfacere</i>	<i>Tipul de produs agroalimentar</i>	<i>Evoluția în 2015-2018 în comparație cu 2011-2014</i>	<i>Principalele piețe de desfacere</i>

* Indice de concentrare a pieței, adică a măsurii în care un număr mic de întreprinderi reprezintă o mare parte a pieței. Indicele HH este utilizat ca un indicator posibil al puterii de piață sau al concurenței dintre întreprinderi. El măsoară gradul de concentrare a pieței, prin însumarea pătratelor cotelor de piață ale tuturor întreprinderilor din sector.

Top-10 produse agroalimentare exportate în UE

Semințe de floarea soarelui (HS 1206)	Creștere de 2,7 ori	România, Bulgaria, Marea Britanie	Nuci (HS 0802)	Scădere cu -7,3%	Franța, Germania, Austria, Olanda
Grâu și meslin (HS 1001)	Creștere de 3,7 ori	România, Polonia și Republica Cehă	Ulei de semințe de floarea soarelui (HS 1512)	Scădere cu -20%	Italia, Spania, Portugalia
Vinuri din struguri proaspeți (HS 2204)	Creștere de 1,7 ori	România, Polonia și Republica Cehă	Sucuri de fructe și legume (HS 2009)	Scădere cu -13,1%	Polonia, Germania, Austria, România
Promb (HS 1005)	Creștere de 1,9 ori	Italia, Grecia, România	Produse de panificație și patiserie (HS 1905)	Scădere cu -5,5%	România, Germania
Zahăr (HS 1701)	Creștere de 1,2 ori	România	Boabe de soia (HS 1201)	Scădere cu -36,3%	România
Rapiță și semințe de rapiță (HS 1205)	Creștere de 1,8 ori	România	Alcool etilic nedenaturat, cu tăria mai mică de 80% (HS 2208)	Scădere cu -20%	Estonia, Germania
Orz (HS 1003)	Creștere de 1,8 ori	Italia, Grecia, Franța	Preparate din zahăr (HS 1704)	Scădere cu -32,3%	România
Struguri proaspeți (HS 0806)	Creștere de 6,3 ori	România	Tutun (HS 2401)	Scădere cu -26,4%	Germania
Miere (HS 0409)	Creștere de 2,9 ori	România	Ulei din boabe de soia (HS 1507)	Scădere cu -75,8%	România
Alcool etilic nedenaturat, cu tăria de 80% și mai mult (HS 2207)	Creștere de peste 30 de ori	Spania, Bulgaria, Olanda	Făină de grâu (HS 1101)	Scădere cu -60%	România

Sursa: Calculele autorului în baza datelor UN Comtrade

Dinamica nivelului de concentrare a exporturilor de produse agroalimentare este îngrijorătoare

- Pe lângă creșterea concentrării distribuției geografice a exporturilor, a crescut, nivelul de concentrare a exporturilor conform categoriilor de produse.
- Indicele de concentrare Herfindahl-Hirschman la nivel de 4 cifre (clasificarea HS) a crescut neesențial de la 0,101 puncte în 2011-2014 la 0,103 în 2015-2018.
- În perioada implementării DCFTA, exporturile de agroalimentare au crescut ca și volum, însă nu constatăm îmbunătățiri la capitolul diversificării exporturilor.
- Această dependență a exporturilor de un număr restrâns de piețe și produse este îngrijorătoare cel puțin din 2 considerente.
  1. Pe de o parte, aceasta expune exporturile de agroalimentare unor riscuri mai pronunțate (ex: o eventuală scădere a cererii în una din piețele unde acestea sunt concentrate sau roada mai slabă pentru unele 12 culturi agricole pot afecta esențial exporturile totale de agroalimentare).
  2. Lipsa unei diversificări a exporturilor denotă probleme de competitivitate ale acestui sector. Aceasta în primul rând se referă la produsele de origine animalieră (cu excepția mierii), care până în prezent nu pot fi exportate pe piața UE din cauza problemelor de conformitate cu standardele de calitate, sanitare și fitosanitare ale UE.

Dinamica nivelului de concentrare a exporturilor de produse agroalimentare este îngrijorătoare

- Valoarea adăugată a produselor exportate.
  - În pofida creșterilor impresionante a exporturilor de semințe de floarea soarelui, grâu sau fructe, au scăzut exporturile de produse cu un nivel mai avansat de procesare: uleiuri din semințe de floarea soarelui, sucuri de fructe sau produse de panificație și patiserie.
- Clasificării Băncii Mondiale privind nivelul de **sofisticare tehnologică** a exporturilor, putem analiza cum au evoluat exporturile din acest punct de vedere pe parcursul implementării DCFTA.
  - La nivel de top-15 produse agroalimentare exportate, care constituie peste 90% din total exporturi de agroalimentare în UE, ponderea exporturilor cu un nivel relativ mai mare de procesare (eng: resource-based exports) a scăzut de la :

29% în 2011-2014 la 24% în 2015-2018;

- Ponderea exporturilor de produse agroalimentare primare a crescut de la 71% la 76% (Figura 3).
- Această modificare a structurii exporturilor de agroalimentare în funcție de nivelul de sofisticare tehnologică, este îngrijorătoare, deoarece denotă faptul că creșterea exporturilor nu a fost acompaniată de o creștere proporțională a contribuției acestora la creșterea valorii adăugate brute și, respectiv, la creșterea economică.

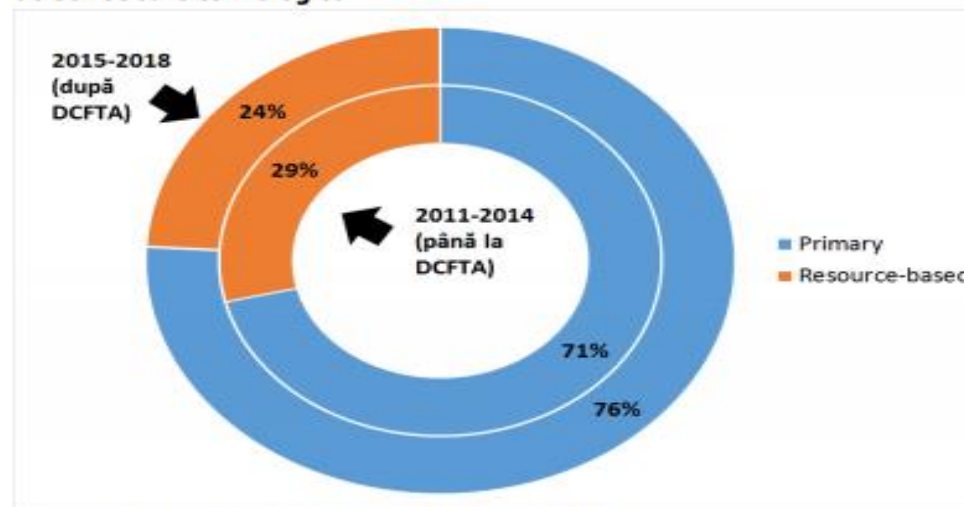

Dinamica nivelului de concentrare a exporturilor de produse agroalimentare este îngrijorătoare

- Totodată, aceasta relevă faptul că primele efecte ale DCFTA s-au propagat mai mult prin intermediul eliminării barierelor tarifare (eliminarea taxelor vamale și aplicarea contingentelor tarifare) și mai puțin prin intermediul investițiilor. Prin urmare, în lipsa valorificării mai plenare a efectelor DCFTA prin intermediul investițiilor, beneficiile DCFTA observate până acum ar putea avea un caracter temporar.

Figura 3. Distribuția a top-15 exporturi de agroalimentare conform nivelului de sofisticare tehnologică

Sursa: Calculele autorului în baza datelor UN Comtrade și WITS

Estimarea impactului net al DCFTA

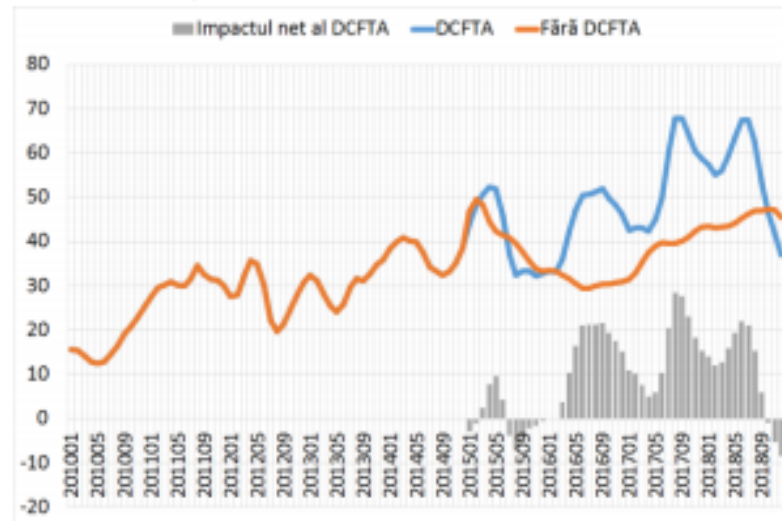
- Exporturile de produse agroalimentare Estimările sugerează că impactul net al DCFTA asupra exporturilor de produse agroalimentare a fost de 475 milioane USD sau circa $\frac{3}{4}$ din creșterea totală a exporturilor.
- Rezultatele estimării relevă faptul că exporturile în UE de agroalimentare sunt influențate pozitiv de un puternic efect inerțial (dinamica din perioadele precedente influențează dinamica viitoare), sunt pozitiv influențate de dinamica producției industriale din România (care este și principala piață de desfacere din UE), exporturile de agroalimentare din CSI, fapt explicat de influența unor factori orizontali care determină exporturile totale de agroalimentare (ex: producția agricolă totală, roada), și sunt negativ influențate de importurile de agroalimentare din UE (o posibilă explicație ar ține de fluctuațiile cursului valutar: creșterea importurilor poate fi generată de aprecierea monedei naționale, care descurajează exporturile). Rezultatele regresiei și a prognozei sunt prezentate în anexa A. Exporturilor de agroalimentare (Figura 9 și Figura 10).

Estimarea impactului net al DCFTA

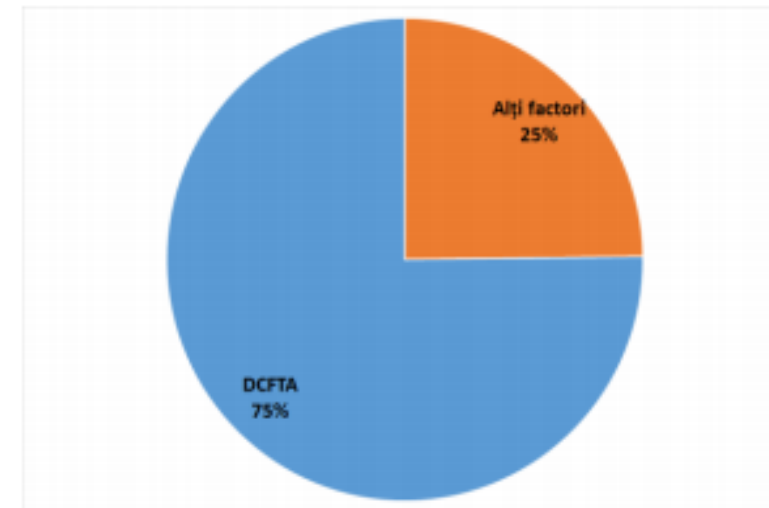

Figura 9. Evoluția exporturilor agroalimentare în timpul implementării DCFTA, comparativ cu evoluția care putea fi fără DCFTA, milioane USD

Sursa: Calculele autorului în baza datelor UN Comtrade

Figura 10. Influența DCFTA comparativ cu alți factori asupra creșterii exporturilor de produse agroalimentare în UE

Sursa: Calculele autorului în baza datelor UN Comtrade

Va multumesc !